



Adresse Fossveien 24  
0551 Oslo  
Norge

Telefon (+47) 22 99 55 00

Post Postboks 6853  
St. Olavs plass  
N-0130

Faktura Postboks 386  
Alnabru  
0614 Oslo

Org.no. 977027233  
Giro 8276 0100265

**Lene Baadsvig Ørmen**  
En rekke nedtegnelser

**MFA**  
Kunstakademiet 2013

**KHIODA**  
Kunsthøgskolen i Oslo,  
Digitalt Arkiv

[www.khioda.no](http://www.khioda.no)  
[khioda@khio.no](mailto:khioda@khio.no)

Publikasjoner som arkiveres/publiseres i KHIODA reguleres av Lov om opphavsrett til åndsverk.

Opphavsmannen beholder opphavsretten til materialet i KHIODA, men gir brukerne tillatelse til å sitere fra verket, samt videreformidle det til andre, i henhold til åndsverkslovens regler. En forutsetning er at navn på utgiver og opphavsmann angis.

Kommersiell bruk av verket er ikke tillatt uten etter skriftlig avtale med opphavsmannen.

*Ryggsøylen  
I møte med andre stoffligheter  
Fornemmer en form  
Så settes objektene ut i en større verden  
Gjennom kroppen nedenfor hodet  
Mot vinden  
Via trommehinnen  
Igjen og igjen  
Trekronene gjør meg svimmel oppover,  
jeg føler meg fram langs skogbunnen etter en stein på mitt eget språk*

## **EN REKKE NEDTEGNELSER**

Lene Baadsvig Ørmen

Mastertekst 2013

Å opparbeide seg en form for intelligens i møte med form, behandling av materiale, komposisjon, balanse. Jeg leser meg ikke til den. Jeg utforsker den. Opparbeider den ved hjelp av erfaring.

### **Ryggsøylen**

En *arch* er en struktur som gir ekstra støtte til overliggende vekt, en konstruksjon som gjør at broer tåler vekt. Ryggsøylen er en slags *arch*. Den holder mennesket oppe. Kroppens arkitektur. Kroppen som skulptur. Skulpturen har en kropp. Jeg har et fysisk forhold til skulpturene. Hvordan påvirker kroppens tilstand et verk, uten å gå inn i en klisjéfylt kropp og kunst problematikk? Hvordan ville jeg ha laget en skulptur hvis jeg ikke hadde hender? Å lage en skulptur er like mye en fysisk aktivitet som en følelsesmessig. Og da tenker jeg ikke på å rulle en kropp i maling, for deretter å male med den på lerret, men hvordan man fysisk forholder seg til handlingen i det man lager et verk. Å ikke ha kroppen som tematikk, men kroppen som verktøy. Kroppen er i arkitekturen og rommet man arbeider i.

### **I møte med andre stoffligheter**

Hva er materie? Innenfor fysikken defineres materie som de aller minste og mest fundamentale enhetene. Materie vi normalt observerer består av atomer, som grupperes i kjemiske forbindelser, polymerer, legeringer, blandinger og rene grunnstoff. Atomene består av mindre partikler, elementærpartikler. Materie har masse. Jeg jobber med formbare masser. Formbare masser med ulike kvaliteter. Noen materialer bygger jeg opp en kropp med, andre materialer legger jeg til som en ønsket struktur.

Leire er mykt og klebrig. Den kjennes kald mot huden og gir lite motstand i møte med hendene mine. Den fanger opp fingeravtrykkene mine, jeg må jobbe fort, forme den før den tørker. Jeg må ta raske valg. Voks har en beskyttende kvalitet. Samtidig er den lite motstandsdyktig i relasjon til omgivelsene. Den smelter i møte med høy temperatur. Voksen kjennes fuktig og bløt mot huden, ute i rommet vil den absorbere støv. Den er både frastøtende og tiltrekkende. Noen ganger får jeg lyst til å spise den. Gips kan jeg støpe former i eller smøre utover overflaten. Bevegelsene tegner

strukturen, og den hvite massen dekker til. Den blir hard og porøs, skjør, jeg redd for at den skal sprekke, krakelere, falle av i biter.

Noen av skulpturene i voks, transformerer jeg til bronse. Bronse er konstant, ute i naturen blir den stående. Den er solid og tyngden i materialet gir en robust følelse. Bronsen er alvorlig. Den brunaktige overflaten får et fargespill i seg når den treffer lyset. Overflaten lever, selv om det er en fast form. Jeg stoler på bronse.

*Vi løper turer i skogen sammen. Mennesker har en tendens til å snakke mye. Det er ikke alltid nødvendig med ord. Ord blir ofte forvekslet med sannhet.*

### **Fornemmer en form**

Jeg fyller ut disse blanke sidene med ord, på samme måte som jeg lager skulpturer. Det jeg skriver om kommer opp mens jeg sitter og tenker. Motstanden ligger i å utføre en handling man ikke vet hva skal føre til. Finne frem til fornemmelsen jeg har om en form. Dette er min metode. Det å fornemme noe, er ikke så langt i fra det å tenke. Jeg har ingen taktikk. Jeg følger ingen regler uten unntak. Alt jeg lager blir ikke til ferdige verker. Verkene blir til fordi de består den analytiske refleksjonen i etterkant. Det er i refleksjonen jeg ser kunstverket.

### **Så settes objektene ut i en større verden**

Det føles godt å ha noe som skiller sin egen kropp fra resten av omverden. Å kunne avgrense et lite område, få oversikt. Jeg kan ikke se for meg noe verre enn å flyte rundt på en båt, midt på havet, uten å se land i noen retninger.

Skulpturene går igjennom flere faser. I den første fasen oppstår de gjennom kroppens fysiske møte med et materiale. I den neste møter de omgivelsene, hvor jeg fortsetter det romlig- plastiske arbeidet. Det er essensielt at arbeidet er et personlig behov, men møte med arkitektur og rom gir en annen motstand. Det innfører en friksjon og en erfaring som senere også setter seg i kroppen min. Påvirker håndens fremtidige forming. En dialog oppstår i mellom flere verker, jeg regisserer på en scene. Noen former rommer psykologiske tilstander, andre blir en del av arkitekturen. Noen av

skulpturene trenger en overgang til rommet. En jernstang som løfter den opp fra gulvet, et podium som avgrensner et område, en treplate som danner en hylle på veggen. Disse overgangene er ofte materialer jeg finner.

Jeg jobber med form i flere medier. I tresnittene mine, får formene henge i sorte avgrensede rom på papir. Den sorte flaten som oppstår i høyden på dytrykket danner en avgrenset arkitektur eller et rom som formen tegningen danner forholder seg til. Her kan formen trosse tyngdekraften. Den kan henge løst i et rom, samtidig som den sitter fast i en komposisjon. I tegninger jobber jeg også med form. Formene bygger seg opp på papiret.

*Med kullstiften rører jeg ved papiret, etterlater spor, som forgreiner seg videre eller tetter igjen mellomrommene. Strekene står igjen som spor etter en handling. Jeg forsøker ikke å etterligne eller gjengi noe jeg har sett før.*

### **Gjennom kroppen nedenfor hodet**

Jeg oppdaget fenomenologi som metode for en del år siden. Den kan praktiseres og erkjennes som en tenkemåte eller en stil, den eksisterer i bevegelse, før den har oppnådd en fullstendig filosofisk bevissthet. Det er i oss selv vi finner fenomenologiens enhet og den sanne mening. Alt vi vet om verden, også fra vitenskapen, vet vi ut i fra vårt eget synspunkt eller ut fra en opplevelse av verden. Den kan ses som et forsøk på en umiddelbar beskrivelse av vår opplevelse, slik opplevelsen *er*. Det var en ny oppdagelse for meg, det at jeg kunne fokusere på å erfare omverden gjennom kroppen nedenfor hodet. Det var frigjørende å slippe den analytiske tenkende måten å forholde seg til rommet på.

*Plutselig ble alle mennesker og objekter i verden skulpturer, former som fløt rundt meg. Jeg var ikke alene separert fra omverden lenger, men fløt rundt i den på samme måte som alt det andre.*

Jeg kan se min egen kropp med mine egne øyne, så jeg ser at den oppfører seg på samme måte. Er tankene koblet til en bryter man kan slå av? Jeg hørte på radioen her om dagen at noen forskere mener at vi har to hjerner. En i hodet, og en i

tarmsystemet. Er det derfor man sier at man lytter til magefølelsen? Det kjennes ut som intuisjonen ligger i magen. Når noe føles feil eller er i ubalanse, presser den på i magen. Innoverpusten slår tilbake mot drøvelen. Kvelningsfølelse. Når alt er i orden tenker jeg ikke over at jeg har en mage. Pusten går av seg selv.

*Fri flyt. Jeg innser at den er ferdig når jeg skjønner eller ser når eller hvor den begynte. Ut av ingenting.*

### **Mot vinden**

Jeg er opptatt av handling som fører til et kunstverk. Et resultat, eller en ny oppdagelse. Nysgjerrigheten på nye materialer, nye steder. Faser. Nye måter å uttrykke noe på. Arbeidene mine har endret seg litt, hver gang jeg har flyttet til en ny by. Små forskjeller. Små forskjeller som utgjør store forskjelligheter. En flat by er klaustrofobisk. En flat by gir monotone bevegelser. Jeg kjempet konstant i mot vinden når jeg syklet i København. Fortvilelsen var ikke fruktbar, den var destruktiv. Krampe i lungene. Vinden vinner. Det er nytteløst å slite seg ut mot noe man fysisk ikke kan overgå, man må akseptere at vinden gir motstand og la turen ta den tiden den trenger. På samme måte kan man prøve å kjempe seg til ideen, istedenfor å la materialet lede seg til den. Jeg spør meg selv om jeg kan lage noe nytt ut av ingen ting. Det er alltid *noe* jeg går ut ifra. Men dette *noe* kan være veldig vagt. En løs skisse, et trestykke, en observasjon.

På samme tid minnet vinden meg på at jeg er sta. Og at jeg bruker denne staheten. Jeg både oppsøker og blir ufrivillig påført friksjon i arbeidet. Kanskje det er en kronisk rastløshet som driver meg. Eller gleden ved å utstå.

*Kunst er kanskje ikke bare et forsøk på å gjenskape fortiden eller å forstå seg på erfaringen, men å kontrollere den, og dens utfall.*

### **Via trommehinnen**

Jeg kjente på at jeg er nordisk av natur da jeg bodde i Lisboa. Hva nå en det betyr. Jeg vandret mye rundt på dagtid, før jeg fikk meg et arbeidsrom. Byen er vakker og slitt

på samme tid. Skitne pasteller. Rosa ruiner. Det finnes et ord på portugisisk som ikke kan oversettes direkte til et annet språk. *Saudade*. Ordet har en betydning som ligger et sted mellom "lengsel" og "vemod". Fordi betydningen er så spesiell, mener mange portugisere at *saudade* også er en særportugisisk følelse. Kanskje jeg finner en liknende følelse i den norske vinteren. Melankoli er en måte å vende all aggresjon innover seg selv. En form for sadistisk straff, som er litt deilig.

Jeg jobber med materialer, som jeg forholder meg til ulike språk, eller enkelte ord. Ordet *saudade* er et godt eksempel på hvordan man kan fornemme en betydning i et materiale, uten å kunne gjengi en direkte oversettelse til ord. Jeg vil at en tittel skal tilføre en ekstra opplevelse til verkene. Når jeg viser flere arbeider i en utstilling bruker jeg ofte en overordnet tittel. Den referer ikke direkte til verkene som et hint eller en forklaring, jeg legger vekt på dialogen i mellom.

Språk har identitet, på samme måte som materialer. Jeg bodde et år i Lisboa hvor jeg lærte portugisisk. Jeg møtte en lærer to ganger i uka på kafé, hvor vi gikk igjennom grammatikk og oppgaver fra en lærebok. Portugisisk er hardt og upolert, strukturen er raffinert og poetisk. Ordene ruller i munnhulen, kastes i mellom tennene før de spyttes ut. Det ligger en stolthet i språket. Det prøver ikke å lande mykt i ørene. Trommehinnen fanger opp en bevegelse fra lydbølger, som igjen generer en ny bevegelse i øreknoklene.

*Det jeg tenker forvandles straks til ord, blandet med bilder som oppløser tanken, og overfører det hele til rytmer som igjen blir noe annet.*

### **Igjen og igjen**

Jeg forandrer meg hele tiden, spinner i mellom ulike tilstander. I perioder er jeg melankolsk og dramatisk. I andre blir jeg fandenivolsk og lett. Det går i sirkel som et reaksjonsmønster. Jeg repeterer traumer igjen og igjen, for å så innse det patetiske i å drøvtygge på tanker. Kanskje det er dette reaksjonsmønsteret som holder meg i vater, men det bidrar også til en konstant usikkerhet rundt egne valg. Det er mulig denne tvilen driver kunstnerskapet fremover. I kunsten må man begynne et sted. Og jeg begynner her.

*Når noe jeg frykter inntreffer, har jeg en tendens til å koble ut. Kortsluttning. Sorte hull. Jeg skyver det bak hodet mitt, og det hviler som en sort skygge på skuldrene mine.*

### **Trekronene gjør meg svimmel oppover, jeg føler meg fram langs skogbunnen etter en stein på mitt eget språk**

Visse former og sammensetninger vekker gjerne en gjenkjennende følelse i oss. For at kunst skal kommunisere noe som helst, må den kunne treffe noe som flere kan relatere seg til. Det er derfor jeg abstraherer. Verker jeg foretrekker virker ofte hemmelighetsfulle, ikke konstruerte. Kunst rommer et alvor andre funksjonelle eller tilfeldige objekter ikke gjør. Jeg opplever verker som en bro over til noe annet. I livet er det meste kaotisk. Urolig. Man kan ikke forutsi noen ting med sikkerhet. Situasjoner endrer seg, og verden endrer seg med tiden. Jeg kan ikke stole på noe. Det handler om å velge at noe er viktig. Jeg velger at kunst er viktig. Jeg vender alltid tilbake til kunst. Den er vrang, uhandgripelig og tom til tider. Det er et språk jeg prøver å finne ut av. En rituell handling for å komme nærmere tingene, for å komme nærmere andre mennesker.

*Å ikke være bastant, men å holde spørsmål åpne. Streken forandrer seg fra en dag til en annen når jeg tegner, akkurat som meg.*

Kunst er alvorlig og lett på samme tid. Den rommer alt og ingenting. Lekenhet og alvor. Det er viktig å behandle den med integritet. Magiske objekter. Tidløs poesi. Jeg bruker mye tid på å dyrke noe jeg ikke helt forstår. Kunst kan først si noe om virkeligheten, når den ikke utgir seg for å være den.



Referanseliste:

- Maurice Merleau-Ponty "Kroppens fenomenologi", Pax Forlag, år 1994
- Maurice Merleau-Ponty "Øyet og ånden", Artes, Pax Forlag, år 2000
- Ulla Thøgersen "Krop og fenomenologi; En introduksjon til Maurice Merleau Pontys filosofi", Academia, år 2010
- Tor Ulven "Samlede Dikt", Gyldendal, år 2000
- Julia Kristeva "Sort sol", Pax Forlag A/S, år 1994